

Рўзнома аз соли
1924 чоп мешавад
Номҳои пешини рўзнома
«Овози тоҷики камбағал»
(соли 1924), «Овози тоҷик»
(соли 1924-1931),
«Ҳақиқати Ўзбекистон»
(солҳои 1931-1940), «Ўзбеки-
стони сурх» (солҳои 1950-
1964), «Ҳақиқати Ўзбекистон»
(солҳои 1964-1991)

Овози тоҷик

Банӣ одам аъзои яқдигаранд!

30

сентябри
соли 2026
Чоршанбе
№ 77
(15296)

e-mail:
ovozitoj@umail.uz,
ovozitoj@list.ru

АЗ ПИРЎЗӢ ДАР САМАРҚАНД ТО МАРКАЗИ ҶАҲОНИИ ШОҲМОТ: ПРЕЗИДЕНТ БО ЧЕМПИОНҲО МУЛОҚОТ КАРД

Президент Шавкат Мирзиёев бо аъзои дастаҳои мунтахаби Ўзбекистон оид ба шохмоту парашохмот, пайвандон, устоду мураббӣни онҳо мулоқот анҷом дод.

Сарвари давлат шохмотбозонро бори дигар бо пирӯзии таърихӣ дар Олимпиадаи 46-уми ҷаҳонии шохмот, ки дар Самарқанд баргузор шуд, табрик гуфт.

— Унвони волою пуршарафи чемпиони дукаратаи Олимпиада барои ҳамаи мо, тамоми мардуми Ўзбекистон муборак бошад! — гуфт Президент.

Дар Олимпиадаи шохмот дар Самарқанд аз беш аз 200 кишвар қариб 2 ҳазор шохмотбоз, аз ҷумла, гроссмейстерҳои тавоно ва қаҳрамонҳои феълӣ иштирок карданд. Дар ҷунун рақобати шадид ҳамватанони мо парчами Ўзбекистонро ба қуллаи баланд бардоштанд. Дар мамлакат ва дар ҳузури мардум ба даст овардани пирӯзӣ ба он маънои хос бахшид.

Барои тамошои мустақими мусобиқа беш аз 60 ҳазор меҳмони маҳаллӣ ва хориҷӣ ба Самарқанд омаданд. Аз минтақаҳои махсуси ҳудудҳо қариб 500 ҳазор муҳлис, тавассути шабакаҳои телевизионӣ ва интернет бошад, миллионҳо ҳамватанони мо рафти бозигаро бо ҳяҷон пайгирӣ карданд.

Сарвари давлат ба бозигарони ҳалқунанда таваққуф намуда, вохӯриро бо дастаи Ҳиндустон — қаҳрамони феълӣи Олимпиада махсус ёдовар шуд. Нодирбек Ёқубов дар бозӣ бо Нихол Сарин, бо вуҷуди ба миён омадани вазъияти душвор, муборизаро то охир идоме дод.

Харакатҳои тактикий ӯ, ки бо истифода аз иштибоҳи рақиб амали намуд, барои дастаи мо пирӯзии ҳалқунанда овард.

Пас аз ин, Ўзбекистон ба пешсафи ягона табдил ёфт. Шохмотбозони мо дастаи мунтахаби Чинро бо ҳисоби 3:1

мағлуб карданд, бар дастаи ИМА, ки дар рақдабандии ҷаҳонӣ мақоми аввалро ишғол намуда, шаш маротиба чемпиони Олимпиада шудааст, низ пирӯз шуданд.

Нодирбек Абдусатторов мусобиқаро бидуни ягон мағлубият анҷом дода, дар тахти аввал ба медали тилло сазовор гардид. Ҳалабаи ӯ бар Фабиано Каруана, ки дар рақдабандии ҷаҳонӣ мақоми сеюмро ишғол мекунад, дар мактаби мураттабӣ бозии шохмот (эндшпил) низ махсус эътироф гардид.

Сарвари давлат муваффақияти таърихӣ Чавохир Синдороро дар Мусобиқаи довталабон ёдовар шуд. Ӯ дар Олимпиада низ оромӣ ва устувории худро нишон дод. Президент таъкид кард, ки тамоми мардуми Ўзбекистон ба муваффақияти Чавохир дар мусобиқаи оянда барои тоҷи ҷаҳонӣ бовар доранд.

Муҳиддин Мадаминов, ки бори аввал дар Олимпиада иштирок кард, дар рӯзи ҳалқунанда шохмотбози украинӣ Роман Дехтиаровро бо мураббӣи ӯ мағлуб намуда, барои ба даст овардани медали тилло ба дастаи худ имтиёзи заруриро тақдир намуд. Шамсиддин Воҳидов бошад, бар зидди чемпиони феълӣи ҷаҳон Гукеш бо мураббӣи сиёҳ баробар рақобат кард. Тавре таъкид гардид, дар ин пирӯзӣ ҳар як узви даста саҳми гузоштааст.

Ўзбекистон дар Олимпиада дар байни мардон ва занон дар маҷмӯъ бо шаш дастаи мунтахаб иштирок кард. Дастаи дуҷуми мардонаи кишвар дастаи Нидерландияро, ки дар рейтингӣ ҷаҳонӣ мақоми шашумро ишғол мекунад, бо ҳисо-

би калон мағлуб кард. Узви дастаи сеюм Асрорҷон Омонови 17-сола аз ҳашт бозӣ дар ҳафт бозӣ пирӯз шуд.

— Агар гӯем, ки мо на танҳо 2-3 шохмотбоз, балки як насли қомилан пурқувват дорем, ҳақиқат ҳоҳад буд, — гуфт Президент.

Дастаҳои мунтахаби занона низ матонати баланд нишон доданд. Дастаи якум дар 7 даври 11-давраи мусобиқа пирӯз шуда, бо рақибони қавӣ баробар бозӣ кард. Қўшишҳои Афрўза Ҳамдамова, Гулрухбегим Тоҳирҷонова, Умида Омонова, Нилуфар Имомқўзиёва, Гулдона Каримова ва дигар шохмотбоздҳтарон эътироф гардид. Сарвари давлат ихзори итминон кард, ки шохмотбоздҳтарони Ўзбек низ дар оянда зинаи баландтарини минбар Олимпиадаро фатҳ хоҳанд кард.

Дар Олимпиадаи сеюми ФИДЕ оид ба парашохмот, ки дар Самарқанд баргузор шуд, дастаи мунтахаби Ўзбекистон бори аввал медали биринҷиро ба даст овард. Селбӣ Какишова дар ҳафт бозӣ шаш хол ҷамъ карда, дар тахти худ сазовори медали нуқра шуд. Абдулазиз Баҳодиров дар ҳисоби инфиродӣ медали биринҷӣ гирифт. Аҳадхон Кимсанбоев бошад, мусобиқаро бидуни мағлубият анҷом дод. Президент ирода ва меҳнати парашохмотбозонро баланд арзёбӣ кард.

Дар мулоқот таъкид шуд, ки дар замири ин натиҷаҳо заҳмати падару модари варзишгарон, устодони аввалин, мураббӣён ва дастаҳои ҳаст, ки онҳоро дастгирӣ карданд. Президент саҳми чемпиони ҷаҳон Рустам Қосимҷоновро,

ки таҷриба ва дониши худро ба насли нав меомӯзад, махсус эътироф кард. — Бузургтарин пирӯзии устод, ба марраҳои аз ӯ ҳам баландтар расидани шогирдонаш мебошад! — гуфт Сарвари давлат.

Гуфта шуд, ки Федератсияи шохмоти Ўзбекистон аз ҷониби ФИДЕ ба сифати «Федератсияи беҳтарин» эътироф гардид. Рустам Қосимҷонов ба ҳайси ноиби президенти Ҷаҳонии ФИДЕ ва Ҳулқар Тоҳирҷонова ба мақоми президенти минтақавии ФИДЕ барои Осиёи Марказӣ интихоб шуданд, ки ин ҳама далели боло рафтани нуфузи кишвари мо дар шохмоти ҷаҳон мебошад.

— Ин натиҷаҳо тасодуфӣ нестанд. Ин — мактаб, ин — низоми, ин — сатҳи нави шохмоти Ўзбек аст, — гуфт Президент.

Дар асоси қароре, ки соли 2018 қабул шуда буд, дар мактабҳои таълими шохмот, омода кардани мураббӣён ва рушди клубҳои шохмот роҳандозӣ шуд. Дар даҳ соли охир 17 шохмотбози мо соҳиби унвони гроссмейстери байналмилалӣ шуданд, ки панҷ нафарӣ онҳо занон мебошанд.

Сарвари давлат мақсади навбатиро муайян кард: на танҳо чемпиони Олимпиада, балки ба маркази ҷаҳонии шохмот табдил додани Ўзбекистони Нав. Таъкид шуд, ки барои ин дар мамлакат таҷриба, натиҷа ва қаҳрамонҳои мавҷуданд, ки метавонанд барои ҷавонон намуна бошанд. Ҳазорон кўдаке, ки аз онҳо илҳом гирифта, ба шохмот ҷалб мешаванд, барои кашфи истеъдодҳои нав заминаи мустақам фароҳам меоранд.

Бо ин мақсад, вазифа гузошта шуд, ки дар ҳар як вилоят, ноҳия ва маҳалла кўдакони боистеъдод саривақтӣ муайян гардида, ба мураббӣёни соҳибтаҷриба вобаста карда шаванд ва барои иштироки мунтазами онҳо дар мусобиқаҳои байналмилалӣ шароити зарурӣ муҳайё гардад. Барои рушди шохмоти занона ва парашохмот низоми алоҳида ташкил карда мешавад.

Дар Самарқанд, Хоразм ва Фарғона филиалҳои минтақавии Академияи байналмилалӣи шохмоти Тошканд қушоде мешаванд. Дар Академия омодаسازیи мураббӣёни тоифаи оли роҳандозӣ хоҳад шуд. Нисфи хароҷоти дар клубҳои хусусӣ таъмин намудани шохмотбозоне, ки дар рақдабандии ФИДЕ беш аз 1 500 хол доранд, аз ҷониби давлат пардохт карда мешавад.

Инчунин, тахти бренди миллии «O'zbekiston Grand Chess» мунтазам мусобиқаҳои байналмилалӣ баргузор мешавад. Президент пешниҳод кард, ки дар Тошканди Нав қасри муосирӣи шохмот бо толари бозии дорӣи 500 ҷойи нишаст, хобгоҳ ва майдончаҳои варзишӣ бунёд карда шавад.

Дар мулоқот гуфта шуд, ки дар бораи ҳавасмандгардонии ғолибон ҷоишадорони олимпиадаҳои шохмот ва парашохмот, инчунин мураббӣёни онҳо қарор қабул шудааст. Мувофиқи он, ба чемпиони манзил ва автомобил тақдир гардид. Парашохмотбозоне, ки медали биринҷӣ ба даст оварданд, низ бо манзил ва автомобил мукофотида шуданд. Сармураббӣи дастаҳои мунтахаб Рустам Қосимҷонов ва Самандар

Шермуҳаммадов бо автомобил сарфароз гардида.

Ба ҳар як шохмотбозе, ки чемпиони Олимпиада шудааст, 200 ҳазор доллар, ба мураббӣёни онҳо 50 ҳазор доллар мукофоти пулӣ дода шуд. Ба ҳар як парашохмотбози барандаи медали биринҷӣ 50 ҳазор доллар ва ба мураббӣёни онҳо 12 ҳазор 500 доллар мукофот тақдир гардид.

Тибқи фармони Президент, ки гурӯҳи шохмотбозон, устодони онҳо ва намоияндагони соҳа барои саҳми шоиста дар баланд бардоштани обрӯи Ватан, маҳорат ва ҷасорати баланд бо мукофотҳои давлатӣ сарфароз гардида. Дар идоме мулоқот маросими супоридани ин мукофотҳо баргузор шуд.

Сарвари давлат таъкид кард, ки ин мукофотҳо на танҳо эътирофи дастовардҳои кунунӣи варзишгарон, балки рамзи эътиҳод ба пирӯзӣҳои минбаъдаи онҳо низ мебошанд.

Варзишгарон, падару модар, устод ва мураббӣёни онҳо ба сухан баромада, ба Сарвари давлат барои таваҷҷуҳи хос ба соҳаи шохмот, фароҳам овардани шароити мусонид ва эътирофи бузург сипосгузори амик намуданд.

Дар анҷоми мулоқот Президент бо аъзои дастаҳои мунтахаб ва падару модари онҳо акс гирифт.

Ў.А.

Сурати Хидмати матбуоти
Президенти Ҷумҳурии
Ўзбекистон.

ПРЕЗИДЕНТҲОИ ЎЗБЕКИСТОН ВА ЭРОН СУҲБАТИ ТЕЛЕФОНӢ АНҶОМ ДОДАНД

Президенти Ҷумҳурии
Ўзбекистон Шавкат Мирзиёев
бо Президенти Ҷумҳурии
Исломии Эрон Масъуд
Пизшиқӣён суҳбати телефонӣ
анҷом дод.

Дар оғози суҳбат Сарвари давлат Президент Эронро бо зодрузаш самимона табрик намуда, ба ӯ саломати мустақам, хушбахтии оилавӣ ва дар фаъолияти масъули давлатдорӣ комёбиҳои бузург орзу намуд.

Зимни суҳбат ба рушди ҳамкориҳои ҳамаҷониба, бахусус, боз ҳам фаъол намудани робитаҳо дар соҳаҳои тиҷоратӣи иқтисодӣ, сармоягузорӣ ва фарҳангии гуманитарӣ диққати махсус дода шуд.

Президентҳои Ўзбекистон ва Эрон роҷеъ ба рӯзномаи минтақавӣ ва нақшаи ҷорабинҳои минбаъда низ табодули афкор намуданд.

Ў.А.

МУАЛЛИМИ МАКТАБ — ТАЪМИНГАРИ РУШДИ МАМЛАКАТ

Баъди хатми донишдадаи педагогӣ роҳи муассисаи таълими умумиро пеш гирифтём. Бо гузашти солҳо, чанд нафар омӯзгорони соҳибтаҷрибае, ки замоне аз фанҳои гуногун ба мо дарс медоданд, акнун ҳамкори мо шуданд. Аммо дар назди онҳо мо ҳамоно худро шогирд меҳисобидём. Онҳо моро насихат мекарданд, ки бо меҳру муҳаббат ба касб содиқ бошем, дилбастагии худро ба мактаб ва шогирдон нигоҳ дорем.

— Агар хонанда бо ягон сабаб ба мактаб наояд, ба манзил рафта, аз ҳолаш хабар гиред. Бо оилаҳо робитаи мустақам дошта бошед, то ба тахсилу донишомӯзӣ дилгарм шудани фарзандонро таъмин карда тавонед, — мегуфтанд устодон.

Ба гуфтаи онҳо, махсусан кор бо хонандагон синни ҳурди мактабӣ нозукиҳои хоси худро дорад. Омӯзгор бояд бо кўдакон тавре муносибат кунад, ки

онҳо ўро чун узви хонаводаи худ қабул намоянд. «Аз дастӣ кўдак гирифта, ба мактаб овардани ӯ худ як шараф аст», — таъкид мекарданд онҳо.

Мо, омӯзгорони ҷавон, ҳамоно солҳо дарк кардем, ки маънои аслии калимаи «педагог» низ ба ҳамоно мафҳум иртибот дорад. Дар Юнони қадим шахсро, ки кўдакро ба мактаб мебарду меовард, «педагог» меномиданд. Баъдтар маънои ин калима густариш ёфта, ба маънои омӯзгор истифода гардид.

Агар ба таърихи башар назар афканем, мебинем, ки омӯзгорӣ аз замони қадим ҳамчун яке аз муҳимтарин касбҳо таъшиқу ёфта, инсоният маҳз тавассути таълиму тарбия роҳи пешрафтро тай кардааст. Дар кишварҳои қадимтарини мутамаддин — Оссурӣ, Бобулис-тон, Миср, Ҳиндустон, Чин ва дигар марказҳои тамаддуни башарӣ — шахсонӣ донишманду соҳибмаърифат ва таҷрибадор

бо таълиму тарбияи насли нав машғул буданд.

Хусусан дар Шарқи асри-миёнагӣ мақоми омӯзгор дар ҷомеа баланд буд. Ўро бо эҳтироми хос «устод» меномиданд. Мақоми устод то ҳаде баланд арзёбӣ мешуд, ки бузургони илму адаб таъкид мекарданд: «Устод аз падар бузургтар аст».

Тақрибан ду даҳсола пас аз Инқилоби октябр, дар бораи рабарбарӣи ҷумҳуриро, дар Ўзбекистон низ соли 1936 касби омӯзгорӣ ба таври расмӣ рушд ёфт. Баъди ба даст овардани истиқлолият ба омодаسازیи кадрҳои педагогӣ тавачҷуҳи махсус зоҳир гардид. Навгониҳои ин самт дар «Конун дар бораи таълим» (1997) ва «Барномаи миллии омодаسازیи кадрҳо» инъикос ёфта, тадриҷан ба амал таъбиқ шуданд.

Хусусан дар даҳ соли охир низоми маорифи халқ дар Ҷумҳурии Ўзбекистон ба марҳилаи

нави рушд ворид гардид. Имрӯз дар саросари ҷумҳурии мактабҳои замонавӣ бунёд ва нарасозӣ мешаванд. Ҷамъиҳои дар ҳақиқат мактаб ва омӯзгор яке аз самтҳои муҳими сиёсати давлатӣ ба шумор меравад.

Ҳар сол ҳазорҳо кадрӣ ҷавон баъди хатми донишгоҳу донишдадаҳои педагогӣ ба муассисаҳои таълими ҷалб мешаванд. Омӯзгор дар ҷараёни фаъолияти касбии худ таҷриба ва дониш андӯхта, маҳорати педагогӣи хешро тақвими медиҳад. Дар кишвар низоми тақмили ихтисос ва бозомӯзӣи кадрҳои педагогӣ ба роҳ монда шудааст. Ҳар омӯзгор имконият дорад малакаи касбии худро тақвими дода, аз қумуқа маслиҳатҳои методӣ баҳравар шавад.

Ҳамасола 1 октябр дар кишвари мо ҳамчун Рӯзи муаллим ва мураббӣён ва ҷашни умуми-халқӣ таҷлил мебардад.

Омӯзгорони беҳтарини муассисаҳои таълими умумӣ бо ордену медалҳо ва дигар мукофотҳои давлатӣ қадрдонӣ мешаванд. Ҷамъиҳои унвонҳои фахрии «Муаллими халқии Ҷумҳурии Ўзбекистон», «Ходими хидматнишондодаи таълими халқи Ҷумҳурии Ўзбекистон», «Мураббӣи шоистаи ҷавонони Ҷумҳурии Ўзбекистон» таъсис ёфтаанд.

Омӯзгорони фидой, ташаббускор ва соҳибтаҷрибаи даврони истиқлол М. Исмаилов, М. Мадалиева, М. Зокиров, В. Пак ва А. Маҳмудов ба унвони оли «Қаҳрамони Ўзбекистон» сазовор шудаанд.

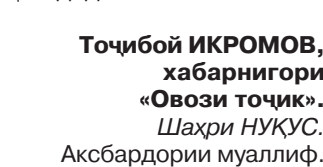
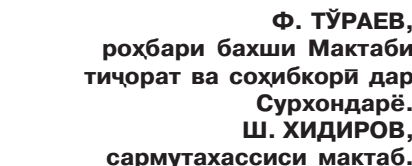
Бо ташаббуси Президенти мамлакат Шавкат Мирзиёев Қонун «Дар бораи мақоми педагог» қабул гардид, ки ба тақими мақоми омӯзгор ва хифзи ҳуқуқи маффиатҳои касбии ӯ равона шудааст.

Тавре роҳбарӣ давлат таъ-

кид мекунад, ба даст овардани ҳадафҳои бузург ва таъмини рушди минбаъдаи ҳар як соҳа пеш аз ҳама ба дониш, тафаккур, тарбия ва ҳисси ватандӯстӣи насли ҷавон вобастагии қавӣ дорад. Аз ин рӯ, сармоягузорӣ ба таълими тарбия ва омодаسازیи насли наврас яке аз самтҳои муҳими сиёсати давлат ба шумор меравад.

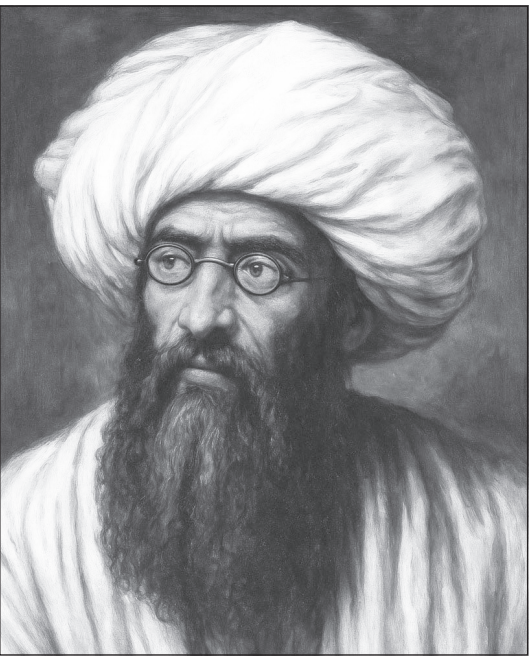
Сафи омӯзгороне, ки пайваста болои худ кор карда, соҳиби сертификатҳои байналмилалӣ мешаванд ва маоши баланд мегиранд, сол то сол меафзояд. Мактабҳои президентӣ ва мактабҳои махсуси эҷодӣ низ ба муассисаҳои нави таълими — таъягоҳҳои муҳими рушди истеъдоди хонандагон табдил ёфтаанд.

(Давомаш
дар саҳ.4).

НАҚШИ ОСОРИ ХАТТИ ДАР ПЕШРАФТИ ИЛМУ АДАБ

(Нигоҳе тоза ба нашри ҷадиди «Девони ашъори Аҳмади Дониш»)

Осори хаттии гузаштагон чӣ дар сурати дастнавишта, сангнавишта, деворнавишта ва чӣ катибаҳои ҳақкокии рӯйи филизоту сафолҳо, ки ба масобаи армуғонҳои таъриҳӣ ҷиҳати бехтар шинохтани ҳувияти башарият то ба мо расидаанд, аз бехтарин ташхисгарони сарнавишти дирӯз буда, низ ҷароғҳое барои рушонию роҳи фардои Бани Одаманд. Лаҳзае тааммул ва тасаввур кунед, ки агар ин гуна аришҳои мондагори маънавий ба сурати китобӣ ё шиғофӣ то ба мо намерасиданд ва ё аз ҷаҳолат ин ғаниматҳои арзишманди маънавий ба зовияи фаромӯшӣ афканда мешуданду мо онҳоро намеомӯхтем, магар метавонистем низоми ҷомеаи мутамаддини имрӯзаамонро бисозем ва ба фардо бингарем? Ҳаргиз!

«Ҳадафи мо аз он иборат аст, ки ҳатто як ҷараёни дастнависеро, ки ба таърих, фарҳанг ва динамон иртибот дорад, ҷамъоварию намуна, ба мардум ва ҷавонони худ муаррифӣ кунем, ба онҳо бифаҳмонем, ки мо чӣ гуна мероси бузург ва беназир дорем ва фарзандонамонро дар рӯйи сазовори ин мероси бузург тарбия намоем», – гуфта буд Президент Шавкат Мирзиёев.

Бино ба ин дастури Раҳбари давлат як ғуруҳ олимони Институти шарқшиносии Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон Академик Дилором Ҷусупова ва шарқшиносии варзида Ҳ.Лут-филлоев, С. Эшонова ба ҷамъоварию нусхаҳои хаттӣ, ки то ҳол феҳристнигорӣ нашудаанд, пардохтанд. Дар натиҷа соли 2017 ҷилди аввали «Феҳристи дастнависҳои шарқии Институти шарқшиносии Академияи илмҳои Ҷумҳурии Ўзбекистон» аз ҷоп баромад, ки саропо ба рисолаҳои адабӣ ва девонҳои шоирон бахшида шудааст.

Маҳз бинобар ин ковишу паҳӯишҳои муяссар шуд, ки чандин рисолаи олимон ва девонҳои шоирони ғумнон кашф шаванд. Ба вижа, дарёфти «Девони ашъори Аҳмади Дониш» барои банди, ки дар лоиҳа авроқи аввалу охири ҳар як дастнависро бозонӣ ва тавсиф мекардам, ҳеле фараҳбахш буд. Зеро то дарёфти ин Девон бар он фикр будам, ки Аҳмад Дониш девон надорад ва аксари осораҳои насри мебошад. Нафақат банди, балки ағлаби сохибназарони адабиёт бар ин ақида буданд, ки Аҳмад Маҳдум олими намоён, нависандаи борикибин, шоир, маърифатпарвар, файласуф, мунаҷҷим, муҳандис, хаттоти хушқалам, рассоми ҷирадаст ва дипломати дурандеше будааст. Вале аз ин, ки ӯ девон низ дорад, ҳа-бар неадоштанд.

Зеро дар мактабҳои Шуравӣ мо ва бузургсолтар аз моро бо осори насрии Аҳмад Маҳдум, асосан «Наводир ул-вақоъе», шиносонида буданд халос. Ҳатто аз дигар таснифоти насрии ӯ мисли «Рисола дар тӯлу арзи билод», «Зичи Аҳмади Дониш» ва дигар осораҳ баҳо надоштем. Сабаби дигари аз ҷашмоқ дур мондани «Девони ашъори Аҳмади Дониш» муносибати сатҳӣ бархе аз муҳаққиқони гузашта ба паҳӯишҳои нусхаҳои хаттӣ. Ва ниҳоят, иллати дигар ва ба андешаи ман асосӣ он аст, ҳади Аҳмади Дониш, бино ба қавли эшон дар «Наводир...», ба тавдини ашъораш напардохтааст.

Ин амр, яъне тартиб наоддани девони ашъор аз ҷониби ҳади муаллиф, барои шуаро он замон ва пештар аз Дониш ҳам як қори маъмулӣ буд. Масалан, Девони Хоҷа Ҳофиз низ пас аз 9 сол ва 11 соли ғавти ӯ аз ҷониби шоғирди ва-фодораи Муҳаммади Гуландом ба сурати дастнавис мудаван шудааст. Чунин нисолҳо зиёдаанд. Аксари китобҳои Мавлоно низ аз ҷониби шоғирдо-ни ӯ – ҳам навишта ва ҳам тавдин шудаанд...

Ақунн, каме муфассалтар оид ба тавсифи нусхаи зебо ва бо қамолӣ маҳорати хаттотӣ қаламшудаи «Девони ашъори Аҳмади Дониш», ки дар маҷмӯъ аз 120 саҳифа иборат аст, мепардозем. Нусха, асосан, бо ғазалӣ қасидаҳо, мухаммасоту ташбиҳҳои пурмаъно ва дигар анвои шеърҳои муаллиф ба ширу шакарш (муламмасот-оти тоҷикӣ арабӣ) ораста гардида, ҳар саҳфа тақрибан аз даҳ сатр иборат аст – ашъор дар ду сутун оварда шудаанд. Аз иттилои сабтгардида бармеояд, ки ин дастнавис моҳи шаввали (октябр) соли 1880 дар Бухорои Шариф аз ҷониби котибе бо номи Абдулҳафиз китобат шуда-аст.

Дар як муҷаллад ҷойгузин кардани маҷмӯаи ашъори яқанди шоир баёнгари он аст, ки Аҳмад

Маҳдум бегумон ашъорӣ зиёде навиштааст, шояд девону манзумаҳои дигаре низ доштааст, ки дар байни баёзу гулчину маҷмӯаҳо, сафинаву чунгу амсоли ин гуна дастнависҳои ганҷхонаҳои Ўзбекистон ва дигар кишварҳои ҳамсоя маҳфузанд.

Нависандаи ин сатрҳо кӯшидааст то ашъорро бад-он тартибе, ки дар дастхат нақл мегардад, биоряд, то бақорату таровати дастнавис, сухани ноби Аҳмад Маҳдум маҳфуз бимонад. Дар дастнавис ашъор тибқи ҳуруфи таҳаҷҷӣ, яъне чун маъмул, батартиб, бо қофияву радифи аз алиф, бо, то, то охири алифбо оварда нашу-даанд. Ин бар он гувоҳӣ медиҳад, ки котиб аз ҳаводорони ҳолису мухлиси Аҳмад Маҳдум буда, ашъорӣ ӯро тибқи писандиди завқи худ ва шояд аз китоби бузургтари дигари назми До-ниш, ки кофтаи ғефти он ҳам вазифаи виҷдо-нии мост, интиҳоб намудааст. Чаро ки ғазалӣ қасо-ид, мухаммасоту китъаву дигар анвои шеърӣ на ба як тартиби муайяни маъмул, балки бештар бо тақия бар муҳтавиёти маънавии осор оварда мешаванд ва чунин нусхаҳо мо мунтахаб, гул-чин, чунг ва ғоҳе низ маҷмӯа меномем. Фикри дар як маҷмӯа ҷойгузин шудани яқанди девон, минҷумла «Девони Аҳмади Дониш»-ро ҳамин нус-хаи дастнависи рақами 3679-и ганҷинахонаи Абу-райхон Берунӣ собит мекунад: дар ин дастхат ба ҷуз Девони Аҳмади Дониш, «Девони Зухури» ва «Баёз»-и кӯчаке низ дар аввалу охири китоб ҷой доранд.

Ғазал, қасида ва дигар анвои шеърӣ Аҳмад Маҳдум аз шоирони дигар фарқ мекунад, ӯ, ҳатто вақте ба қалом Ҳофиз, Бедил, Ҷомӣ ва... тахмис мебандад, пойбанди тақлид нест, озод аст:

Ҳофиз наям ман, Ҷомӣ қаям ман?...

Дар роҳи маънӣ уфтода хоҳо!
(дар болои сатр: «як мушт хоҳо»).

Ғоҳе низ ба ҷойи сухани онҳо, гузинаи вожаи худро меорад: худаш бар ғазали худаш қасида, китъа, фард ва ғайра меофарад; дар муламмасоташ, ки ба арабию тоҷикӣ сириштааст, қамолӣ донишу тасаллуташ ба ин забонҳо ду-рахшонанд.

Дар қорбурди ороҳҳои маънавию лафзӣ, тарзи баёни онҳо дар зарфи қамзарфи су-хан, Дониш бо суханварони бузурги адаби ҳазор-солаи форсӣ-тоҷикӣ ҳамсанг, дар ибрази маънӣ аз сойири ҳамтоёни муосирӣ худ пештозу пеш-гомтар аст. Масалан, ӯ мусалламани «сабр»-ро «қалиди хушнудӣ» медонад, вале сабри ҷаҳола-тофарини тавъам бо тарсу танбаири зиндони тамаддуну маърифат мешуморад; ғанимат шу-мурдани вақт барои танзими умӯри ҷомеа, таҳ-зиби ахлоқ барояш басе муҳим аст, аз ин рӯ, на сабр, осудатӣ, фориғболӣ, балки бесабри ба маънои суръату шитоби оғохона ва олимона пайи худшиносӣ, худсозиро дар фарорӯи мардум мат-рах мекунад. Бедил, ки аз устодони мусаллами Дониш дар маъниофарист, дар ин боб гуяд:

Ман намеғям зиён кун, ё ба фикри суд бош,
Эй зӣ фурсат беҳабар, дар ҳар чӣ бош,

зуд бош!

Дониш «зуд будан»-и Бедилро ба «бесабри» иваз мекунад.

Бесабрие, ки доштам охир натиҷа дод,
Инак маро расонд ба манзил шитобҳо.
Осудагӣ ба хотири Дониш намондааст,
Валлоҳу аълам аст қариб инқилобҳо.

Ва низ бад-ин мазмун меғӯяд:

Қисса кутаҳ кун, ки рӯз охир шуду

авқот рафт,

Мо мазо (он чи) бигзашт, ҳол аз ҳол шуд,

офот рафт!

Кишти мо нопухта шуд сармоия

мӯро малаҳ...

Хирмани мо қаҳ ҷудо нокарда бе ғаллот

рафт...

Чӣ дар назм ва чӣ дар наср, худро навтироз,

навпардоз номиди, ҳазинаи андӯхтаҳои маъна-вияшро ба ранге дигар ҷилвагар месозад:

Наям Бедил, наям Ҳофиз, наям Саъдӣ,

наям Ҷомӣ,

Ба ранги навтирозӣ медиҳам маҳзуни

қонамро.

Хирсу тамаъро маразе меҳисобад, ки агар

диле мубталои он гардид, аз шарраш дар амон

нахоҳад монд:

Аз тамаъ ҳаргиз наёсояд касе дар зери қарх,
Дониш, аз дил дур кун ин риштаи авҳомро.

Ва мардумро ба шустушӯи ҷангу губори дил,

мисли тамаъ, ҳасад, қирб ва ... бо собуни илму

маърифат фаро меҳонад:

Дониш, аз дил кай губорат мебарад

ин шеваҳо,

Шустушӯе гар ҳамеҳояй, ба ин собун намо.

Аҳмади Дониш, қабл аз ҳама, як ҷомеъбини

ҷомеъашинос, ҷомеъ ул-улум (энциклопедист),

сухангӯи ботин ва ишғогари дарду иллатҳои

ҷомеа аст, на мулло ва на шоир ва на маъ-нипарвар:

Нестам муллову шоир,

ҳам на маънипарварам,

Андар ин иқлим охир ҷистам афҳомро...

«Маънипарвар» дар ин байт на ба маънои аҳли

маънӣ, илму дониш, хирад аст, балки ба маънои

маънинамоӣ ё худнамӣ, парастии бутсиҷа-тонаи ноаҳлу ноҳалаф ва аъмоли заммимаи он-хост. Адлу зулмуру чун гургу ҷўпон оинавор рӯ ба

рӯйи яқдигар нишонда, бедогдориҳои дарбориё-ро нисбат ба мардум ифшо месозад:

Ту хоҳ адл куну хоҳ зулм, эй Дониш,
Иборатест, ки кофист, гургу ҷўпон аст.

Шояд байти зер зимни сафортмадориҳои пур-

масъулият ва пурбораш дар Петербург ва ё ҷаш-

нороиҳои муҷаллали амир, ки ӯро дар ин муло-

қот ҳама чун Садр, Садри дониш эътироф ме-

карданд, иншои шуда бошад:

Агарчи хона васеъ ҳасту мизбон хушдил,
Сабук ништастану бархост ҳусни

меҳмон аст!

Мисраи дувуми ин байт худ талмеҳе ба як зар-

булмасали маъруфи тоҷикӣ хангоми меҳмонӣ аст:

«Сабук ништастану хестан хунар аст». Дар ҳақиқат

агар меҳмон вақтшинос набошад, дертар ё зуд-

тар ба хонаи мизбон расад, дилаш ҳар чӣ хост,

гӯяд, ҳар навъе ва ҳар ҷое, ки хост, шинад, бе-

шак боиси норухати мизбон мешавад.

Дар тору пуди вучуди Аҳмади Дониш ҳамеша

хуни ҷавонмардӣ, футувват, қаҳду қадал барои

тантанаи адолати иҷтимоӣ ҷўш мезанад ва онро

самараи илму дониш, ҳаё, тавозуъ ва аз нишо-

наҳои иймону эътиқод меҳисобад:

Мечакад хуни футувват аз ҷабинам

рӯзу шаб,
Хондаам ҳарфи ҳаё аз дафтари хуи шумо.

Ғоҳе низ дар мухаммасе ба Хоҷаи Шероз

рӯ меоварад ва аз ӯ мадад меҷўяд, то Ҳофиз

бо назари кимиёасараш бар ӯ бубинад ва

шояд суханаш аз ин тариқ ба гӯши мардум

бӣрасад:

Касе надорад аз ин гуфтугӯ хабар, Ҳофиз,
Бикун ба Дониши бе болу пар назар,

Ҳофиз,

Кӣ аз забони ту хуш гӯяд ин шакар, Ҳофиз,
Ҳасад чӣ мебарӣ, эй сустназм, бар Ҳофиз,
Қабули хотиру лутфи сухан худодод аст!

Қасидаи муламмас ба ду забон, арабию то-

ҷикӣ бо радифи «абас-абас...» офаридаи

ӯ оинадори вазъи риққатбори илму фарҳанг,

мушқилоти ҷомеа, тақорқориҳои қабеҳ дар

илму адаб ва эъмори ҷомеа, маддоҳҳои бут-

парстонаи амиру вазир буда, имрӯз низ моро

вомедорад, ки аз ин гуна тақлидқориҳои офат-

бор, мадху саноҳи ҷолусона, ки яқинан му-

сибати пешрафту тараққист, бипарҳезем:

Нон пухт дар танӯри риёзат нағашта

гарм,

Ақнун, ки бар сарат табар омад, абас-абас...

Магар нон дар танӯр гарм нағашта ме-

пазад? На! Ин аст содатарин парадоксгӯии

Аҳмад Маҳдум. Бар сари ноне, ки нопухта,

ҳом ба дастархони мардум гузошта мешавад,

дер ё зуд, ҳатман табар хоҳад расид, яъне

аз суфра берунаш мекунад.

Воқеан дар замони Аҳмад Маҳдум акса-

ри уламову шуаро хирфай будаанд ва хуна-

рашон ҳам ба ҷуз маддоҳӣ ва сутудани ами-

рону мадху санои ҳуққому аъёну ашрофи

ҷоҳил, набудааст. Ҷарғиз иддаои олимиву

шоирӣ намекунад, вале чун ғоҳе ба суха-

ни бархе аз ин қабил «олимону шоирон»

менигарад, як мисраи сара, равону маъ-

нидор, як фикри дархури дилу ҷони ҷомеа

намеёбад ва мефармояд:

Дониш, туро ба шеър чӣ нисбат,

вале магар,

Дорӣ зи мисраъи дигарон ҷанд

мунтахаб?...

Ҷавобаландӣ, фахру фуҳур аз обову ақдо-

ди гузашта, аз нозидан бо насаби шеуро,

ки аксари мо, мутаассифона имрӯз низ дар ин

сароб гӯтидаем, садди роҳи худшиносӣ, пеш-

рафт ва бунёди ҷомеаи мутамаддину озод

медонад:

То тоҷи ифтихору ҳаво н-афканад зи сар

Мард аз насаб қучост шавад қобили

ҳасаб?...

Воқеан ҳамаи осори насрии Аҳмад Маҳ-

дум оканда, оғўштаву сиришта бо шохбай-

тҳои бузургоне чун Хайём, Саъдӣ, Ҳофиз, Бе-

дил ва амсоли онҳост, ки қаломашро намакин

мегардонанд. Дар аксар маворид, ӯ бидуни

ҳеҷ тайёри, бадохатан байту фарду китъаҳои

худро меорад; ҳаргиз дар мавриди шеуре

гуфтан тайёри намебинад, ҳатто таълифоти

риёзӣ, хандасӣ, нучумӣ ӯ низ мисли «Зичи

Аҳмади Дониш», «Астрология» бо бехтарин

насри гўшнавози мусаччаъ, ки аз мартабати

шеър бархурдор аст, ороставу пироста гар-

дидаанд. Дар тасвири вақоъе, падидаҳои зид-

ду нақизи ботиниву зоҳирии инсон, Аҳмад

тасвиргари жарфбину ҳамабин аст. Ин аст,

ки мефармояд:

Сурати ислҳо дур уфтода аз таҳрири мо

Ҳомаи Монӣ надорад тоқати тасвири мо.

Лабу гўшу дастӣ мардумро пур аз ҳарфу

аъмоли ношоиста мебинад ва барои суҳанаш

дар гўшҳо як ҷойи ҳоли ҳам намеёбад:

صوت حسن دورفاد محمدا

خاتمة ندارد طاعت بقدر

3-истимоъи қавли бечо гўши мардум

мумталиست,

Чои ҳоли нест ҷо ёбад дар ӯ таъкири мо.

Аз ҷаҳонободӣ Маънӣ нусхае овардаем,

Баргараф шуд Қандаҳору Кобулу

Қашмири мо.

Дар самти рости девори қуҳантарин масҷи-

ди Арк, дар тоблӯе бо хатти зебои Аҳмади

Дониш ин байтҳои Мавлоно Ҷомӣ дар манқа-

бати Хоҷа Баҳауддини Нақшбанд ва хоки гу-

ҳаррезу мардҳези Бухоро навишта шудааст:

Сикка, ки дар Ясрибу Батҳо заданд,

Навбати охир ба Бухоро заданд.

В-он гўхари пок на ҳар ҷо бувад,

Маъдани он хоки Бухоро бувад!

Зимни сафаре бо олими шинохта ва маъ-

руфи тоҷик, доктор Аскаралӣ Раҷабов, ки аз

10 то 20 июли соли 2019 идома дошт, ба ган-

ҷинахонаҳои Арки Бухоро, китобхонаи Абуали

ибни Сино, музейи Бухоро, китобх

МУАЛЛИМИ МАКТАБ – ТАЪМИНГАРИ РУШДИ МАМЛАКАТ

(Аввалаш дар сах. 1).

Барои педагогҳои ҷавон «Рӯзи рушди касбӣ» ва «Соати рушди касбӣ» ташкил карда шудааст. Ғолибони озмуни «Муаллими сол» бо тухфаҳои махсус, аз ҷумла манзили истиқомати, кадрҳои мешаванд. Шумораи омӯзгороне, ки ба осоишгоҳҳо ва муассисаҳои истироҳатӣ фиристода мешаванд, низ афзоиш ёфтааст.

Кормандони соҳаи маориф аз имтиёз ва сабукиҳои гуногуни давлатӣ бархурдоранд. Аз ҷумла, омӯзгорон аз муоинаи тиббӣ ба таври роӣгон мегузаранд ва дар ин давра ҷойи қору музди миёнаи меҳнаташон ниғоҳ дошта мешаванд.

Роҳбарони мактабҳои пешқадам, ки натиҷаҳои баланди меҳнатӣ нишон медиҳанд, метавонанд то 100 дарасад иловапулӣ гиранд. Барои

педагогҳо, раёношиносон ва китобдорони пешқадам низ вобаста ба натиҷаҳои фаъолият иловапулӣ пешбинӣ шудаанд.

Ба омӯзгороне, ки шоғирдонашон дар олимпиадаҳои байналмилалӣ ғолиб меоянд, иловапулӣ махсус пардохт карда мешавад. Педагогҳое, ки дар арафаи нафақаи пиронсолӣ қарор доранд, аз аттестатсияи навбатӣ озоданд. Барои омӯзгорони синфҳои таълими фароғир низ иловапулӣ махсус пешбинӣ шудааст.

Муаллимони тарбияи ҷисмонӣ, махсусан дар деҳот, метавонанд аз имтиёзҳои иловагӣ бархурдор шаванд. Мутахассисони дорои дараҷаи илмӣ, ки дар муассисаҳои таълими умумӣ фаъолият мекунанд, низ аз низоми иловапулӣ баҳра мегиранд. Тренер-омӯзгороне, ки қорҳои тарбияи ҷисмонӣ ва

мусобақаҳои варзиширо дар сатҳи зарурӣ ба роҳ мемонанд, низ ҳавасманд карда мешаванд.

Омӯзгорони пешқадам аз дигар минтақаҳо, ки ба мактабҳои дорои нишондиҳандаҳои пастӣ таълими ҷалб мешаванд, инчунин омӯзгорони ғаноҳои забонҳои хориҷӣ метавонанд аз иловапулӣ махсус баҳравар гарданд.

Дар масъалаи гирифтани қарзҳои имтиёзнок низ барои омӯзгорон як қатор имкониятҳо фароҳам оварда шудаанд. Аз ҷумла, барои омӯзгори дорои дараҷаи олиӣ касбӣ ва собиқаи қорӣ на кам аз 15 сол, ки қарзи ипотекаӣ гирифтааст, ҷисми муайяни ғоизи қарз аз ҷониби давлат пардохт карда мешавад.

Барои фарзандони омӯзгороне, ки дар муассисаҳои тахсилоти оӣ тахсил меку-

нанд, дар маблағи шартномаи тахсил тахфиф пешбинӣ шудааст. Ҳамчунин омӯзгорон метавонанд барои харидории компютер қарзи имтиёзнок гиранд ва аз қорҳои маблағи баъзе хизматрасониҳои давлатӣ истифода баранд.

Ҳамсолони ман, ки як вақтҳо муаллими ҷавон буданд, ҳоло дар синни нафақаанд. Ба шароитҳое, ки имрӯз фароҳаманд, ҳар собиқадоори меҳнат ҳавас мекунанд. Имрӯз барои омӯзгор танҳо як ҷиз зарур аст: сидқан меҳнат қардан, дониш омӯхтан ва ба касби худ содиқ мондан.

Қобили зикр аст, ки дар тарбияи насли наврас ба ташаккули иммунитетӣ ғояӣ, таъхияи муҳтавои рақамӣ барои падару модарон, омӯзгорон ва хонандагон, истифодаи оқилонаи имкониятҳои театр ва кино, дастгирӣи ҷавонони эҷодқор, оммави-

гардонии тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, инчунин тарғиби китоби китобхонӣ тавҷуҳи бештар зоҳир мешавад.

Омӯзгори пешқадам бо донишу маҳорати баланди касбӣ ва фаъолияти ибратбахши худ метавонад ба равандҳои муҳими иҷтимоӣ таъсири назаррас расонад ва дар ташаккули симои имрӯзи фардои ҷомеа сахми муҳим гузорад. Маҳз омӯзгорон дар баланд бардоштани сифати таълиму тарбияи фарзандони мо ва ташаккули шахсияти насли ҷавон нақши бузург доранд.

Аз ин рӯ, омӯзгори даврони истиқлол на танҳо таълимдиҳанда, балки тарбиятгар, роҳнамо ва яке аз омилҳои муҳими рушди мамлакат мебошад.

М. ШОДИЕВ,
муҳбири «Овози тоҷик».

АЗ ҲАРФИ АВВАЛ ТО ОРЗУҲОИ БУЗУРГ...

Меғӯянд, дар зиндагии ҳар инсон нафароне ҳастанд, танҳо аз роҳе, ки ӯ меравад, намегузаранд, балки дар соҳтну ҳамвор гаштани ҳамоно роҳ сахм мегузаранд. Шояд мо бо гузашти солҳо бисёр ҷизҳоро фаромӯш кунем: номи баъзе кӯчаҳо, санаҳои баъзе рӯйдоҳо, ҳатто чеҳраи баъзе одамонро. Аммо меҳрубонии аввалин омӯзгор, лаҳзаҳои нахустини дарс, тарси кӯдакони аз ҷавоби нодуруст ва он табассуми самимие, ки моро ба дониш омӯхтан ташвиқ мекард, ҳеҷ гоҳ аз лаҳқи хотирамон дур намеравад.

Ман низ ҳар гоҳ ба рӯзҳои кӯдакӣям баргардам, пеш аз ҳама чеҳраи муаллими нахустинам – Нилуфар Тешабоева. Пешӣ назар ҳувайд мегадарад. Бо гузашти айём аз он рӯзҳо солҳои зиёд сипарӣ шудаанд. Аммо баъзе хотираҳо вақт ва масофа на мешиносанд. Солҳо мегузаранд, инсон бузург мешавад, касб интихоб мекунанд, ба зиндагии дигар қадам мегузаранд, аммо як лаҳза метавонад тамоми он солҳоро дубора пешӣ ҷашмони худ зинда кунанд.

Он рӯзҳо ба муносибати Иди алифбо омодагӣ мегирифтм. Синфамон ҳанӯз ба таври бояд шояд омода набуд. Ҳар кас ба қори худ машғул ва мо – кӯдакон бошем, бо шавқу ҳаяҷон барои ҷашни бароямон хеле ҷалбӣ омода мешудем. Муаллимамон барои ман як пора матии табрикнома тайёр карда буданд ва он як матии одӣ набуд. Ҳатто модарам ба ин қор пайвасти ва қўшиш мекард, ки онро беҳато азёд кунам, барои ҳамин то поси шаб ба ман матиро азёд мекунанд. Баъд ҳар ҷумлаашро борҳо таққор кардам. Бо вучудии ин баъзан қалимаеро фаромӯш мекардам, сонӣ матиро боз аз аввал таққор ба таққор мекондам. Шояд он шаб барои модарам нахустин шаби масъулиятноке буд, то ки дуктарчааш бо сари баланд пешӣ ҳамоинфону муаллимон матиро бурро гуфта диҳад. Аммо имрӯз фикр мекунам, ки ҳамоно шаб модарам барои онандаи ман аввалин заминаҳоро мегузошт.

Рӯзи ҷашн фаро расид. Бо ҳаяҷони кӯдакона назди муаллим рафтам ва суҳанҳоро, ки шаб то сахар бо модарам машқ карда будам, ба забон овардам. Ҳанӯз он лаҳза пешӣ назарам: муаллим матиро шуниду дар ҷашмонаш ашқ пайдо шуд – ашқи нишоту шодӣ ва ашқи ифтихори баланд!

Вақте матиро ба охир расонидам, маро ба оғӯш гирифт. Он оғӯш барои ман дар ҳамоно синни кӯдакӣ танҳо як меҳрубонии омӯзгор набуд, балки баҳо, арзёбии меҳнати шоғирдаки кӯчаки ӯ буд, ки ҳатто пас аз гузашти солҳо низ бароям масъуму маъноӣ наву тозаеро касб менамояд. Ба иборае, ин оғӯши ки омӯзгор ба шоғирдаш буд, ки маъноӣ «Ман ба ту бовар дорам!»-ро дошт.

Шояд муаллими ҳамоно лаҳзаро қайҳо фаромӯш карда бошад. Аммо ман фаромӯш нахоҳам қард.

Солҳо гузаштанд. Он кӯдаке, ки рӯзе дар назди муаллимаш бо ҳаяҷон табрик меҳонд, ба воя расид ва шомии донишгоҳ шуд. Баъди ҷаҳор соли тахсил қадам ба соҳаи журналистика гузошт. Микрофони ба даст гирифт, суҳан гуфт, навишт, ҷустуҷў қард, омӯхт ва барои расидан ба орзуҳои худ талош намуд.

Ҳар боре, ки аз муваффақиятҳои худ меғӯям, ҳамоно синфи хурд ва ҳамоно чеҳраи меҳрубони муаллими нахустини мебинам. Баъд аз чанди сол, вақте аллакай тартаи донишҷӯиро во гузоштаму рӯ ба рӯзно-манигорӣ овардам, бо муаллими на-

хустинам дидору мулоқот қардам. ӯ аз муваффақиятҳои шод мешуду ифтихор менамуд. Ва ҳар боре, ки аз роҳи тайқардаам меғуфт, дар суҳанонаш он фаҳри ҳосеро эҳсос мекардам, ки танҳо аз дили ки омӯзгори ҳақиқӣ бармеояд.

Он вақт бештар дарқ қардам: муваффақияти шоғирд барои омӯзгор низ як муқофот аст. Омӯзгор шояд аз паси шоғирдаш ба сахна набарорад, дар назди камера нашоишад, номи ӯ дар унвонҳои мақолаҳо навишта нашавад. Аммо дар ҳар муваффақияти шоғирд ки поре аз меҳнати ӯ ҳаст. Имрӯз, вақте ба роҳи тайқардаам менигарам, дарқ мекунам, ки зиндагӣ аз қадамоҳи хурд оғоз мешавад. Аввалин ҳарфҳо... Аввалин китоб... Аввалин шеър... Аввалин суҳанронӣ... Аввалин орзу...

Дарвоқеъ, Нилуфар Тешабоева мактаби миёнаро соли 1993-таш қардааст. Вай омӯзгори бознишаста Муҳаммадҷон Мелибоеро устоди аввалини худ медонад. Борҳо барои мо дар васфи ӯ суҳанони пур аз меҳро ба забон овардааст. Баъди хатми омӯзишгоҳи омӯзгории ба номи Мирзо Турсунзода (ҳоло коллеҷи омӯзгорӣ), воқеъ дар шаҳри Қонибодом, Тешабоева аввал дар мактаби тахсилоти миёнаи рақами 14-уми ноҳияи Сўх ба қори омӯзгорӣ оғоз намунадаст ва баъдан фаъолиятро дар мактаби миёнаи рақами 28-уми ҳамоно ноҳия идома додааст.

Ба гуфтаи ӯ ҳамаша меҳнат, ки

соҳиби маълумоти оӣ шавад, барои ҳамин ба шубҳаи ғойбонаи Донишгоҳи давлатии Фарғона даромада, онро соли 2017 ба итмом расонидааст. Ҳоло муаллима дар синфи 2-юм дарс медиҳад. Модари панҷ фарзанд мебошад.

Шукр меғӯям, ки дар Ватани соҳибистиклолии Ёзбекистон зодаву парварда шудаам. Ифтихори дигари ман аз он аст, ки дуктари писарбузурги «Баҳодури тоҷик» Тешабоева Одилово мебошам. Бобои қарамамон ва падару модарам як умр дар мактаб омӯзгорӣ қардаанд ва дар маърифатнок шудану тарбияи фарзандони мардум сахми босазо гузоштаанд, – меғӯяд муаллими нахустини ман.

Вай роҳбарии иттиҳодияи методии синфҳои ибтидоии мактабро низ бар ӯҳда дорад. Азёон он Сўҳроб Салимов, Тўхтаҳон Мирзоқоимова, Зарнигор Зохидҷонова ва Шаҳноз Олимова аз зумраи омӯзгороне муаррифӣ шудаанд, ки ба эҳтироми маъмурият, ҷамъи ҳамақорон ва падару модарон сазовор мебошанд. Онҳо бо машварати ҳамадигар қори таълиму тарбияи кӯдакони синфҳои ибтидоиро пеш мебаранд.

Ман бо касби худ фаҳр мекунам, чунки ин касби ҳамаи пушрафар ва ҳамаи пушрафар мебошад. Вақте мешунави қадоме аз шоғирдонҳо соҳиби муваффақият шудааст, аз фараҳ меболи, шоду хурсанд мешаӣ, – иброз мекоранд устод.

Бо истифода аз фурсат муаллими нахустини худро бо иди касбиашон самимона табрик меғӯям. Барояшон саломатӣ ва дар қори пушрашулиятӣ таълиму тарбияи дастовардҳои бештарро таманно мекунам. Шоида дар васфи муаллими чунин фармудааст:

Сано бар қалби ҷўшони муаллим,
Ба паймону ба эҳсонӣ муаллим.
Чу субҳи босафо бинам ҳамаша,
Рухи тобону хандони муаллим.
Муроди ӯ ҳақиқат, ростқорӣ,
Чӣ қои шақ ба имони муаллим.
Надорад давлати дунё, валекин,
Пур аз ганҷ аст, бин,
хони муаллим.
Чу шири модарон аз
баҳри тифлон,
Бувад ҳаққу ҳалол нони муаллим.

Фархунда РАВШАНЗОДА,
рўзномаи нор.

Вилояти ФАРҶОНА.

ДОНИСТАНРО КОР БАСТАН БОЯД

(Очерк)

Бе азии дурусту саъйи қомил, Қасро нашавад мурод ҳосил. ӯ одатан субҳи барвақт аз хоб меҳезад. Хусусан тирамоҳи зарринро дўст медорад. Дар ин фасл на танҳо меваҳо, ҳосатан ангур, анор, мепазанд, боз соли хониши нав оғоз ёфта, лашкари доимӣ ва серғавғои кўча – бачаҳо – ба мактаб бармегарданд. Гарчанде дар таълимгоҳи ӯ беш аз се ҳазор нафар толиблӣ тахсил мекунанд, ӯ қариб ҳамаи онҳоро мешиносад ва медонад, ки чӣ гуна ба дарс меоянд, меҳонанд, қадоми омӯзгоронро эҳтиром мекунанд, ба қадоми фан бештар шавқу рағбат доранд.

Албатта, рўшноносу одамшинос шудани вай сабаб дорад. Мактаби миёнаи рақами 8-уми шаҳри Самарқанд яке аз нахустин муассисаҳои таълими дар вилоят буда, ақсари муаллимон парвардаи таълимгоҳи мазкур ҳастанд. Ақсари хатмқардагони ин мактаб баъдан ақадемик, сафир, арбобони давлатӣ, муҳандис, ҳалабон, адиб ва журналистони номдор шудаанд. Зеро байни онҳо фарқи устоду шоғирд вучуд надишта, балки барои онҳо талабаҳо ба сифати дўстони азизу меҳрубон, ҳамафикру ҳамадил буданд.

Шоғирдон бошанд, ба қавли шоир чунин андеша дошанд:

Ҳаққи устод аз падар беш аст,
В-аз падар устод дар пеш аст.
Гар падар аз ҳаёт баҳра диҳад,
Устод аз наҷот баҳра диҳад.

Ҳурмати устод ҳар кӣ надишот,
Алми илм бар қарон н-афрост.

Дилсора Юсуфова устодонро аз дилу ҷон дўст медошт ва самимияту эҳтиромашро тавассути аълоҳонӣ, одоби нек, гаправӣ, талоши илму дониш исбот мекард.

Дар мактаби тахсилоташ соф тоҷикӣ ба забон ва адабиёти русӣ дил бастанӣ Дилсора ва ҳамоинфони сабаб дошт. Зеро ҳар қасе, ки дар дарсҳои омӯзгорӣ соҳибқатри баву соҳибзаҳв Елена Скачкова ширкат менавард, бешубҳа, дар замири ӯ чунин тасаввуроте пайдо мешуд, ки шохӣ ҳама фанҳо математика, вале адабиёт қалиди муҳаббат ба Ватани азиз, инсон ва одамгарӣ, дўст доштани табиат, ифодаи эҳсосоти қалбӣ, эҳтироми волидайн, дарқи сирру асрори ботинии инсон ва шинохти рўҳияти ўст. Ин муаллими ғозилу пурдон дар бораи эҷодиёти адибони бузурги рус бо шавқу заҳв ҳарф мезад, ки ба шоғирдон ҳаваси мутолиа бедор мекард.

Муаллим китобхонаи ғани дошт, даста-даста повесту роман, достону маҷмўаҳои шеърӣ оварда, ба синф мегузошт. Ана барои ҷӣ заҳмату дилсўзии ӯ барабас нарафта, ақсарият, аз ҷумла Дилсора баъди гирифтани номаи қамол хўҷақтоҳи ҳешро ба факултати филологияи рус, ки дар шафати бинои мактаб ҷойгир буд, супурдаанд.

Солҳои тахсил саргармона бисёр адабиётро хонд, аз дурро гавҳари адабиёти рус ва ҷаҳон оғоҳӣ ёфт. Дар аңчуману озмунҳои гуногун иштирок қарда, ҷойҳои фаҳри насибаш гашт. Соҳиби дипломи имтиёзнок шуд ва ўро ба вазифаи устоди кафедраи забонҳои хориҷии Донишқадаи савдо ва иқтисоди Самарқанд тақлиф қардад.

Арафаи соли хониши 2018–2019 буд. Рўзе дугона ва ҳамабақаш Зумрад Салоҳова занг зада гуфт, ки таъҷилан ба мактаби рақами 16-уми ноҳияи Самарқанд ояд.

– Дугончон, чӣ гап? – бо тааҷҷуб пурсид Дилсора, – магар бо телефон гуфтугў кунем наместавад?

– Сирӣ ҳарбӣ, – бо заҳв хандид Зумрад. – Мақсадаи ин аст, ки ноҳалафон пай набаранд.

Дилсора бо сад фикру ҳаёл ба мактаб омад.

Дар қабулгоҳи қотиба Хуршедабону меҳмонро хуш пазируфта, омадани ўро ба директор ҳабар дод. Зумрад Насриддиновна ба пешвози дўсташ баромад, самимона ба оғўш гирифт ва ба утки қорӣ ҳидоят намуд.

Пас аз он, ки меҳмон ба курсии бароҳат нишаст, соҳибхона ба мақсад гузашт: – Дугончон, ҷаф-шаф не, шафтолуи гап ҳамин, ки шумо ба ман ҷонишин оид ба қорҳои илмӣ мешавад. – Дар Донишқадаи савдо ва иқтисодиёт мақвеи ман хуб аст, – баҳона пеш овард Дилсора, – ҷои гарми худро қаро хуноқ кунам? – Ошқоро гўям, – ҷиддӣ ба ҳамоинфони нигарист Зумрад, – ба ман шарикӣ соҳибқатриба, рамафҳаи, навовар ва мисли ту зебо лозим.

Мактаби мо на танҳо дар ноҳия, балки дар вилоят пешқадам, – ба фаҳмондан пардохт мудирӣ таълимгоҳ, – мақсадамон дар ҷумҳурий намунавӣ шудан аст. Барои ба муроди дил расидан ба ман ҳамафикр, ҳамадил, ҳама-сангар лозим.

Зумрад суҳанашро тамом нақарда, ба назди дугонаш қалам ва қоғаз гузошт. Дилсора барои ба қор қабул қардан ариза навишт.

Дилсора баъди ба вазифаи ҷонишини директор оид ба қорҳои илмӣ таъин шудан, мактаб ҳонаи дуҷоми ӯ гардид. Зумрад Салоҳова баъди як сол ба Тошқанд, Вазорати таълими халқ ба қор рафт. Дилсора Юсуфова дар мактаб директор таъин шуд. Ҳоло дар таълимгоҳи мазкур 3 ҳазору 147 нафар хонанда ба забонҳои тоҷикӣ, ўзбекӣ ва русӣ таълиму тарбия мегиранд. Беш аз 150 нафар омӯзгори дорои маълумоти оид дар синфхонаҳои васеъ, равшан ва бо асбобҳои аёни пура таъминшуда дарс гузашта, аз тахтаҳои электронӣ пурсамарона истифода мебаранд.

Соли тахсилӣ гузашта барои хатмқунандагон соли дастовардҳои назаррас буд. Онҳо дар баробари тахсилӣ хубу аъло дар олимпиадаи фаннии толиблӣмон бомуваффақият иштирок қарда, ҳатто ба тарзи имтиёзнок ба донишгоҳу донишқадаҳои кишвар ва хориҷ дохил шудаанд. Соли равон 212 нафар номи қамол гирифта, қариб сад нафар дар мактабҳои оӣ тахсилро идома хоҳанд дод.

Устодони соҳиби тоифаи оӣ ва муқофтоҳи давлатӣ Фарида Аҳмадова, Мунира Абдуллоева, Майсара Раҳматова, Ҳамида Малякова, Чамшед Ҳолов, Зебо Содикова, Гулдаста Аюбова, Сайёра Мирсаидова, Мавлула Умарова, Шахло Саидова, Мадиана Зокирова, Манзура Зарифова, Фарангиз Насриддинова ва дигарон фаҳру ифтихори мактаб ҳастанд.

Баланд бардоштани самаранокии фаъолияти омӯзгорон ва ҳавасмандсози онҳо яке аз ҳадафҳои маъмуриятӣ мактаб ба шумор меравад. Масалан, муаллимаи синфҳои ибтидоӣ Лола Шамсиддинова соҳиби сертификати миллии буда, мамоиш ӯ беш аз 20 миллион сўм аст. Инчунин соҳиби сертификати байналмилалӣ Фарангиз Халилова, Ситорабону Алиева ва дигарон 60–70 ғоиз иловапулӣ мегиранд.

– Сарвари давлатамон дар ҷамъомадҳо масъалаи баланд бардоштани сатҳи сифати таълимиро дар ҳамаи зинаҳои тахсилот вазифаи аввалиндараҷаи қормандони соҳаи илму маориф дониста, таъкид намунадаанд, ки Ёзбекистони Нав аз остонаи мактаб оғоз меёбад, – меғӯяд Дилсора Юсуфова. – Оре, дар ҳар қор сидқу вафо, заҳву шавқӣ баланд лозим. Ҷӣ ҷойи руст қардан аст, дар мактаби оӣ тахсил гирифта, соҳиби диплом шудан ҳанўз маънии соҳибмаърифат шуданро надорад. Хушбаҳт шахест, ки ба вазифаи худ муносибати сидқидилона кунанд, аз қори ҳаррўзааш дар зиндагӣ нақше мемонад. Муаллим дар ҳама ҳолат муаллими халқ ва Ватан аст. Аммо иқдор бояд шуд, ки ҳама дилқомдорон ба номи пушрафарои муаллими муносиб нестанд. Модом ки тахсилот ба хотири рушди устувор ва ташаккули салоҳияти Ёзбекистони Нав аст, шiori мо бояду шояд «Таълими таълими босифат» хоҳад монд.

Боиси хушнудист, ки даврони истиқлолиятӣ давлатӣ барои мо имкони бузург фароҳам овард, то роҳи имрӯзу ояндаи халқу миллирату муайян шаванд ва барои пешрафти кишвари азизамон сахми арзанда гузорем. Зеро Истиқлолият барои мо нишони барҷастаи пойдоори давлат, баҳои миллият, рами асослату хувият, оромқонӣ таърихӣ, шиносномаи байналмилалӣ ва шону шарафи ба ҷаҳони мутамаддин пайвастанӣ мамлакатамон мебошад.

– Ба фикри шумо, хушбаҳт кист? – Одами хушбаҳт он аст, ки бо миннат аз дасти қасе нон нахоҳад хўрд ва дар ҳеҷ қуҷо, дар ҳама ҳолат худро ба дасти таҳқир нахоҳад дод. Дар қадоми соҳае, ки соҳибвазифа бошем, аввало инсон, инсонии қомил бояд шуд. Мақвеи шаҳсро қору вазифа не, рафтор гуфтораш, муносибати ба атрофиянаш, андешамандӣ, фарҳанги баланд ва нексиришти зеб медиҳад. Фаромўш набояд қард, ки донистанро қор бастан бояд!

Зоҳир ҲАСАНЗОДА,
хабарнигори «Овози тоҷик»
дар вилояти Самарқанд.

Овози тоҷик

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси
Қонунчилик палатаси Қенгаши,
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси
Сенати Қенгаши ва Ўзбекистон
Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.
Тоҷик тилида нашр этилади.

Сармуҳаррир
Шерпўлод ВАКИЛОВ

Рўзнома ҳафтае ду маротиба:
рўзҳои қоршанба ва шанбе чоп
мешавад.

**Рўзнома дар компютерхонаи идора
ҳарфчинӣ ва саҳифабандӣ гарди.**

Ҳаҷми насри бадеӣ, очерку мақола аз 5 саҳифаи чопи ду интервали
ва шеър аз 50 мисраъ зиёд бошад, идора қабул намекунад. Рўзнома
ба мактубҳои интишорнашуда ҷавоб намегардонад.

Рўзнома 25 июни соли 2008 дар Оҷонси матбуот ва ахбороти

Ўзбекистон тахти рақами 0003 ба рўйхат гирифта шудааст.

Индекси нашр — 170. Фармоиши 2 Г-928.

Адади нашр 2042. Ҳаҷм 2 ҷузыи чопӣ.

Усули нашр — офсет, андозаи А-2.

ISSN 2010-7757

1 2 3 4 5 6

Мухаррири
навбатдор:
М. Мамаҷонова.
Саҳифабанд-дизайнер:
Ҳ. Тўхтаева.
Мувофиқи ҷадвал —
21.00
Ба чоп супурда шуд —
01.30

Нишони мо:

100011 ш.Тошқанд,
кўчаи Навой, 30, ошонаи 4.
Телефонҳо: қабулгоҳ: +998555200337;
Котибот +998555200336.
Факс: +998555200337.
сайт: http://ovozitojik.uz/; e-mail:
ovozitojik@mail.ru; ovoz@list.ru
Индекси обуна 170.

Матбааи таъбуи нашри Ширкати саҳромии «Шарқ».
Нишони қорхона: қуҷаи Буюқ Тўрон, ҳонаи 41.